

הדרשה השבועית

הרב אפרים כחלון שליט"א

שיחות מוסר ודרשות
על סדר פרשיות השבוע

פרשת

משפטים

הוצאת ארגון "בעזרת השם"

הרב אפרים כחלון שליט"א
RabbiEfraim@BeEzratHaShem.org

פְּרִשְׁת מִשְׁפָּטִים

פְּרִשְׁת מִשְׁפָּטִים

הָאֵם הַשֵּׁם שׁוֹנֵא אֶת הַרְשָׁעִים?

מִי רוֹצֵה לְהִיּוֹת רָשָׁע?

“וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תִּשְׁמַע לְפָנֶיךָ” (שְׁמוֹת כֹּא, א) כִּד פּוֹתַחַת פְּרִשְׁת מִשְׁפָּטִים הָעוֹסְקֵת בְּחֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים שֶׁל דֵּינֵי הַתּוֹרָה. הַפְּרִשָּׁה הַזֹּאת בָּאָה לְלַמֵּד אוֹתָנוּ שֶׁהָעוֹלָם אֵינוֹ הַפֶּקֶר, יֵשׁ בּוֹרֵא עוֹלָם שְׁנוֹתֵן חֻקִּים וְאֵתָה צְרִיךְ לְבַצֵּעַ.

הַרְבֵּה פְּעָמִים שׁוֹמְעִים כָּל מִינֵי אֲנָשִׁים שְׂאוֹהֲבִים לומר מִשְׁפָּטִים חֲסֵרֵי אַחֲרִיּוֹת, כְּמוֹ: “הַשֵּׁם אוֹהֵב אֶת כָּלֶם, גַּם אֶת הַרְשָׁעִים!”, וּמָה שְׂאוֹמְרִים שְׂאָמַר רַבִּי שְׁלֵמָה מִקְרִלִין זַצ״ל: “שֶׁהָלוֹאֵי וְאוֹהֵב אֶת הַצְּדִיק שֶׁבְּצַדִּיקִים כְּמוֹ שְׂאֵלְקִים אוֹהֵב אֶת הַרְשָׁע שֶׁבְּרָשָׁעִים” (סֵפֶר אֹר זְרוּע - בֵּן זְכַאי עֲמוּד 8), וְעוֹד הַרְבֵּה מִשְׁפָּטִים שֶׁפְּשׁוּט עוֹשִׂים לָךְ חֲשֵׁק לְהִיּוֹת רָשָׁע...

כִּי אִם אֵלְקִים כָּל כֶּד אוֹהֵב אֶת הַרְשָׁעִים אֲזַי לְמָה לְהִיּוֹת צְדִיק?

הַתּוֹרָה אוֹמְרַת “אֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תִּשְׁמַע לְפָנֶיךָ”. בְּשִׁבִיל מָה? לְמָה צְרִיךְ אֶת הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֹהִים, אִם אֲנִי יְכוֹל לַעֲשׂוֹת מָה שְׂאֲנִי רוֹצֵה וּלְהַשְׂאֵר אֶהוּב אֵצֶל הַשֵּׁם?

האם השם שונא את הרשעים

“ועמד כלם צדיקים?”

יש אנשים שפכלל חיים 'באילוניה' ואומרים: "אין רשעים בעם ישראל, כלם צדיקים", והם מביאים גם לעזרתם כראיה את הפסוק שאומר "ועמד כלם צדיקים" (ישעיהו ס, כא). ואם היו קוראים את הפסוקים לפני ואחרי היו מבינים שזה נאמר לעתיד לבא, ועמד כלם צדיקים - לאחר 'שיצרח אותם האל, כמו שכתוב "וצרפתים כצרח את הפסח" (זכריה יג, ט) והנשארים יהיו כלם צדיקים וקדושים, כמו שכתוב "והיה כל הנשאר בציון והנוותר בירושלם קדוש יאמר לו וגו' " (רד"ק ישעיהו פרק ס פסוק כא). והינו שרק 'העם הנשאר בה יהיו כלם צדיקים כי הרשעים יכלו בחבלי המשיח' לעולם ירשו ארץ - הם ירשו הארץ לעולם ולא יגלו עוד ממנה (מצודת דוד שם). אי אפשר להמציא עבדות ולומר אותן בשם התורה.

נביאי שקר

התורה מזהירה "לא תספו על הדבר ולא תגרעו ממנו" (דברים ד, ב), אתה רוצה לומר איזה משהו או רעיון? תאמר בשם עצמך, אל 'תצליל' את זה על התורה. כשבא אדם ואומר: "ככה אלקים אמר לי", ואלקים לא אמר לו - הוא חייב מיתה (עין דברים יח, כב), זה נקרא נביא שקר, אבל אם הוא אומר "ככה אני חושב", אפלו שהוא אומר שטיות, לא הורגים אותו, מקסימום יגידו לו "הכבד ושב בביתך ואל תבלבל במח". אבל כשהאדם בא ואומר את זה בשם התורה ובשם האלקים הדבר הזה חמור מאד, לכן אם אתה חושב שאלקים אוהב את הרשעים תביא ראיות, אם אתה חושב שאלקים מבסוט מהרשעים, ושאין רשעים בעם ישראל, תביא ראיות מתוך הכתובים.

פְּרִשֶׁת מִשְׁפָּטִים

זֶה מֵה שְׁאֵנְחָנוּ נַעֲשֶׂה, נְבוֹא וְנִלְמַד מִתּוֹךְ הַמְּקוּרוֹת אֶת הָעֲנִין הַזֶּה.

עֲזִיבָה בְּאֲמִצֵּעַ הַמִּסְלוּל

בְּפִרְשֵׁה אֹמֵר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְעַם יִשְׂרָאֵל "הִנֵּה אֲנֹכִי שֹׁלַח מִלְאָךְ לְפָנָיִךְ לְשִׁמְרֶךָ בְּדֶרֶךְ וְלְהַבְיֵאֲךָ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הִכְנַתִּי" (שְׁמוֹת כג, כ) כְּלוּמֵר שְׂיִהְיֶה מִלְאָךְ שְׂיִבִּיא אֶתְכֶם אֶל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, "הַשְּׁמֵר מִפְּנֵיו וְשִׁמַּע בְּקוֹלוֹ אֵל תִּמְר בּו" - אֵל תַּעֲשֶׂה אֶתוֹ מִשְׁחָקִים, אֵל תִּמְרָה אֶת פִּיו "כִּי לֹא יֵשָׂא לְפִשְׁעֵכֶם כִּי שְׂמִי בְּקִרְבוֹ" - הַמִּלְאָךְ לֹא יֵשָׂא אִם תַּחֲטְאוּ וְתַעֲשׂוּ עֲבֻרוֹת אֲלֵא יַעֲנִישׁ מִיָּד. וְהַשְׂאֵלָה הַמְתַּבְּקֶשֶׁת, לָמָּה הַמִּלְאָךְ צָרִיךְ לְהִנְהִיג אֶת עַם יִשְׂרָאֵל, לָמָּה אֱלֹקִים עֹזֵב אֶת עַם יִשְׂרָאֵל 'בְּאֲמִצֵּעַ הָעֲבוּדָה' וְנוֹתֵן אוֹתָם בְּיַד מִלְאָךְ שְׂיַעֲנִישׁ אוֹתָם מִיָּד עַל כָּל דְּבָר? נַחֲשֵׁב לְרַגַע, אֲבָא שְׁלָךְ מְלוֹה אוֹתָךְ לְטִיּוֹל וּפְתָאוּם בְּאֲמִצֵּעַ הַמִּסְלוּל עֹזֵב אוֹתָךְ, מִכָּאן תִּמְשִׁיךְ עִם מִישֵׁהוּ אַחֵר? לָמָּה?

הַנְּהִיגָה קְשׁוּחָה

שְׂאֵלָה נוֹסֶפֶת: הַצְּוִי הוּא לְהַשְׁמֵר מֵהַמִּלְאָךְ, מָה מִיָּחַד בְּזֶה שְׁצָרִיךְ לְהַשְׁמֵר מֵהַמִּלְאָךְ, הֲרִי כְּשֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הָיָה אִתָּם הוּא לֹא הִזְהִיר וְאָמַר לָהֶם 'הַשְּׁמֵר מִפְּנֵי כִּי לֹא אֲשָׂא לְפִשְׁעֵיכֶם', רַק עִם הַמִּלְאָךְ שֶׁהוּא אַחַד מִמְּשֻׁרְתֵי הַשֵּׁם נִהְפְּכָה הַנְּהִיגָה הַשְּׂמִימִית לְקְשׁוּחָה יוֹתֵר, לָמָּה?

"שׁוּבוּ שׁוּבוּ מִדְּרָכֵיכֶם הָרָעִים"

וְהַשְׂאֵלָה הַשְּׁלִישִׁית הִיא בְּמָה שְׁפָתַחְנוּ וְאָמַרְנוּ, הֲאִם הַשֵּׁם אוֹהֵב אֶת הָרָשָׁעִים?

האם השם שונא את הרשעים

בשאלה הזאת הרבה אנשים אוהבים לדון ולהחליט, 'שפרור שהשם אוהב את הרשעים' והם גם מביאים ראיה מהגמרא במסכת ברכות (דף י עמוד א), שהגמרא מספרת שהיו בריונים בשכונתו של רבי מאיר שהיו מצערים אותו, החליט רבי מאיר להתפלל עליהם שימותו, אמרה לו ברוריה: "למה אתה רוצה שימותו? הרי הפתוב אומר "יתמו חטאים מן הארץ ורשעים עוד אינם" (תהלים קד, לה) לא כתוב יתמו חוטאים, ולכן תתפלל עליהם שיחזרו בתשובה וממילא ורשעים עוד אינם". ולמרות שאין כאן כל כך ראיה שהשם אוהב את הרשעים אלא שעדיף שיחזרו בתשובה ממה שימותו, שעל זה אין חולק, שהרי נאמר מפרש בפתוב "אמר אליהם חי אני נאם ה' אם אחפץ במות הרשע כי אם בשוב רשע מדרכו וחייה שובו שובו מדרכיכם הרעים ולמה תמותו בית ישראל" (יחזקאל לג, יא), מכל מקום הם מביאים את זה כראיה שהשם אוהב את הרשעים.

חטאים או חוטאים?

ובאמת בפרוש רש"י על הפסוק "יתמו חטאים מן הארץ" נמצא באור מעניין, רש"י כדרכו תמיד אומר את פשט הפסוק, למרות שיש בדברי רבותינו את דרשות הפסוק, רש"י צמוד לפשט (עין ברש"י בראשית פ'ק ג פסוק ח) ובדברי רבי אליהו מזרחי בראשית פ'ק ט פסוק ד), וכאן מפרש רש"י "יתמו חטאים - חוטאים". רגע, אדונינו רש"י, אתה לא מסכים עם ברוריה שאמרה יתמו חטאים ולא חוטאים? גם הבטוי היום כשמזכירים רשעים מוסיפים להם את האחול 'הלכבי' - 'ימח שמם וזכרם' כלומר לא אומרים שימח עונם וחסאם אלא שמם וזכרם, והשאלה אם נכון לומר ככה?

פְּרִשְׁת מִשְׁפָּטִים

גְּדוּלָה תְּשׁוּבָה

הַרְמַבְּ"ם (בהלכות תשובה פֶּרֶק ז הַלְכָה ו) כּוֹתֵב 'גְּדוּלָה תְּשׁוּבָה שְׁמִקְרַבֵּת אֶת הָאָדָם לְשִׁכִּינָה, שְׁנֹאֲמַר "שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל עַד ה' אֱלֹקֶיךָ" (הושע יד, ב), וְנֹאֲמַר "וְלֹא שִׁבְתֶּם עָדֵי נְאֻם ה'" (עמוס ד, ו), וְנֹאֲמַר "אִם תְּשׁוּב יִשְׂרָאֵל נְאֻם ה' אֵלֵי תְּשׁוּבָה" (ירמיה ד, א), כְּלוּמַר אִם תִּחְזֹר בְּתְּשׁוּבָה בִּי תִדְבֹק. הַתְּשׁוּבָה מְקַרְבֵּת אֶת הַרְחֻקִים, אֲמֵשׁ הִיָּה זֶה שְׁנֵאוֹי לְפָנַי הַמְּקוֹם מִשְׁקָץ מְרַחֵק וְתוֹעֵבָה וְהַיּוֹם הוּא אֶהוּב וְנִחְמָד קְרוֹב וְיָדִיד. אֹמֵר הַרְמַבְּ"ם, אֲמֵשׁ הִיָּה שְׁנֵאוֹי מְרַחֵק מִשְׁקָץ תוֹעֵבָה, שְׁנֵאוֹי! סֵפֶר הַיָּד הַחֲזָקָה שֶׁל רַמְבַּ"ם זֶה לֹא סֵפֶר שֶׁל דְּרָשׁוֹת וְאִגְדוֹת, אֶלָּא פְּסָקֵי הַלְכָה. וְהַרְמַבְּ"ם מְגַלֵּה לָנוּ לְהַלְכָה וְלִמְעֻשָׂה שְׁאֵדָם לְפָנַי הַחֲזָרָה בְּתְּשׁוּבָה שְׁלוֹ הוּא שְׁנֵאוֹי, מְרַחֵק, מִשְׁקָץ, תוֹעֵבָה, תְּאָרִים לֹא 'נִחְמָדִים' בְּעֵלִיל... אִזּוּ מֵאִיפֹה יֵצֵא הַמִּשְׁפָּט 'שְׁאֵלְקִים אוֹהֵב אֶת הַרְשָׁעִים'?

וּבִאֲמַת כְּשֶׁנִּשְׁאֵל אֶת אוֹמְרֵי הַמִּשְׁפָּט הַזֶּה וּמִמְצִיאֵי הַשְּׁטָה שְׁאֵלְקִים אוֹהֵב אֶת הַרְשָׁעִים, עַל אֵילוֹ רְשָׁעִים מְדַבֵּר? עַל הַיִּטְלָר? הֵם מִיָּד יִתְגוֹנְנוּ וַיֹּאמְרוּ: "לֹא, לֹא הַתְּכוֹנְנֵתִי לְנוֹצְרִים וְנֹאצִּים", עַל רַב הַמְרַצְחִים עֲרַפְאֵת? הוּא לֹא נוֹצְרִי וְנֹאצִּי, וְשׁוּב הֵם יֹאמְרוּ: "לֹא, אֲנִי לֹא מִתְּכּוֹן לְגוֹיִם רְשָׁעִים אֶלָּא לְרְשָׁעִים יְהוּדִים". וְנִשְׁאֵל שׁוּב: וּמָה אִם יֵשׁ רְשָׁע יְהוּדִי שְׂרוּצֵחַ? לְמִשְׁלַח כְּמוֹ לְאוֹן לֵב טְרוּצְקֵי שְׁהִיָּה יְהוּדִי, וְהִיָּה אַחֲרָאֵי לְמַהֲפֵךְ הַשְּׁלִטוֹן הַקוֹמוֹנִיסְטִי בְּרוֹסִיָּה שְׂרָצְחוּ מְלִיוֹנִים, הֵאֵם גַּם אוֹתוֹ אֱלֹקִים אוֹהֵב? וְשׁוּב נִשְׁמַע הַסְּתִיגוֹת: "לֹא, אֲנִי לֹא מִתְּכּוֹן לִיהוּדִים שְׂרוּצְחִים".

וְאִם הִיָּהוּדִי הַרְשָׁע הַזֶּה הוּא לֹא רוֹצֵחַ, אֶלָּא רַק אוֹנֵס, הֵאֵם אֱלֹקִים אוֹהֵב אוֹתוֹ?

האם השם שונא את הרשעים

והתשובה הברורה תהיה: "לא, אנס זה כמו רצח" (דברים כב,

כו).

ואם היהודי הרשע הזה שאתה טוען שהשם אוהב אותו הוא לא רוצח ולא אונס, רק מרביץ לזקנות וגונב מהן, או מתעלל בחסרי ישע, רשע כזה גם אלקים אוהב?

"לא!"

אז איזה סוג רשעים מתכוננים כשאומרים שהשם אוהב את הרשעים?

כשנבדק טוב טוב נגלה שהם מתכוננים לסוג רשעים שעושים עבירות שבין אדם למקום. כלומר על רשעים שעושים וחוטאים בעבירות שבין אדם לחברו, רוצחים, אונסים, שודדים, גונבים, הם לעולם לא יאמרו שהשם אוהב רשעים כאלה, אבל אם הוא מחלל שבת, או חוטא עם נשים טפשות שמסכימות להיות אלו שמובילות אותו לגיהנום, כזה רשע לדעתם אלקים אוהב, במיוחד אם יש לו כסף ואפשר לקבל ממנו תרומה.

תורה חדשה

שמתם לב מה הם עשו והמציאו אותם ממציאי תורה חדשה 'תורת האהבה לרשעים', לא רק שלא השוו את כבוד השם לכבוד בשר ודם, אלא הגדילו את כבוד בשר ודם על כבוד המקום. ומעניין מאד לראות את אותם 'אוהבי הרשעים' מה יקרה אם איזה רשע נחמד ינקב להם את הצמיגים של הרכב החדש שהם קנו? האם הם גם יאמרו "אין רשעים בעם ישראל, השם אוהב את כלם" או שיקללו אותו בכל צ"ח קללות שכתובות בתורה,

פְּרִשְׁת מִשְׁפָּטִים

וְיוֹסִיפוּ עוֹד כַּמָּה קִלְלוֹת מִשְׁלָהֶם?

אָדָם לֹא מוֹחֵל עַל כְּבוֹדוֹ אִם פּוֹגְעִים בּוֹ אוֹ מְזִיקִים לוֹ, אֲבָל עַל כְּבוֹד הַמָּקוֹם, הוּא נִהְיָה הַמְתוֹךְ שֶׁל אֱלֹקִים וּמְחַלֵּיט שֶׁהַשֵּׁם מוֹתֵר, מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ לְכֻלָּם לְמִרְוֹת שֶׁלֹּא עוֹשִׂים תְּשׁוּבָה, וְלְמִרְוֹת שֶׁמִּמְשִׁיכִים לַחֲטָא. וְחֻכְמֵינוּ זְכוּרֵנוֹם לְבָרְכָה שֶׁהִכִּירוּ אֶת הַנְּהִגַת הַשֵּׁם בְּעוֹלָם הַרְבֵּה יוֹתֵר מִכָּל אֶחָד אַחֵר, קוֹבְעִים וְאוֹמְרִים 'כָּל הָאוֹמֵר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְתָרַן יוֹתֵרוֹ תִּיּוֹ' (בְּבָא קָמָא דָּף נ עמוד א).

גַּם בַּמְדָּרֵשׁ (פְּסִיקְתָא זוֹטְרָתָא קִהְלַת פְּרָק ט סִימָן א) בְּאָרוּ חַז"ל אֶת מֵאֵמֶר שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ (בְּקִהְלַת פְּרָק ט פְּסוּק א) שֶׁהַשֵּׁם שׁוֹנֵא אֶת הַרְשָׁע! אֵין מָה לַעֲשׂוֹת. אֵתָה רוֹצֵה שְׁזָה שְׁנוֹתֵן לָךְ חַיִּים יֵאָהֵב אוֹתָךְ? תַּעֲשֶׂה מַעֲשִׂים טוֹבִים, 'מַעֲשִׂיךְ יִקְרְבוּךְ וּמַעֲשִׂיךְ יִרְחֲקוּךְ' (עֲדוּיֹת פְּרָק ה מִשְׁנָה ז).

הַמְּלֶאךָ וְהַדְּמִיוֹנוֹת

אַחֲרֵי הַהִקְדָּמָה הַזֹּאת נִחְזֵר לְפָסוּקִים בְּפִרְשֵׁת הַשָּׁבוּעַ. הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹמֵר לְעַם יִשְׂרָאֵל "הִנֵּה אָנֹכִי שׁוֹלֵחַ מִלְּאָךְ לְפָנֶיךָ" וְדָרְשׁוּ חַז"ל (רִש"י שָׁם) 'כָּאֵן נִתְבַּשְׂרוּ שְׁעֵתִידִים לַחֲטָא וְשִׁכְיָנָה אוֹמְרַת "כִּי לֹא אֶעֱלֶה בְּקִרְבְּךָ"' (שְׁמוֹת לֵג, ג), בְּרַגַע שֵׁישׁ חֲטָא וְעוֹן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹזֵב אֶת הַחוּטָאִים, וּמְתַקֵּים בָּהֶם הַפְּסוּק "וְחָרָה אַפִּי בּוֹ בַּיּוֹם הַהוּא וְעִזְבֹתֶימִם וְהִסְתַּרְתִּי מִפְּנֵי מַהֶם וְהָיָה לְאֹכֵל וּמִצָּאָהוּ רְעוֹת רַבּוֹת וְצָרוֹת וְאָמַר בַּיּוֹם הַהוּא הֲלֹא עַל כִּי אֵין אֱלֹהֵי בְּקִרְבֵי מִצָּאוֹנֵי הָרְעוֹת הָאֵלֶּה" (דְּבָרִים לֵא, יז), וְזֶה מָה שֶׁאָמַר לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְעַם יִשְׂרָאֵל: אָנִי יוֹדֵעַ שְׁאַתֶּם תַּחֲטְאוּ, הַבְּחִירָה הִיא בְּיַדְכֶם, אֵיךְ? אֵיפֹה? וּמֵתִי? וּמִי מִכֶּם יַחֲטָא? אֲבָל בְּסוֹף אֵתֶם תַּחֲטְאוּ, וּבְרַגַע שְׁאַתֶּם תַּחֲטְאוּ "הִנֵּה אָנֹכִי שׁוֹלֵחַ מִלְּאָךְ

האם השם שונא את הרשעים

לפניך” - אני מסתלק, ויבוא מלאך, ומה מיחד במלאך הזה?
”אל תמר בו כי לא ישא לפשעכם” אינו מלמד בכך שחוטאים,
שהוא מן הכת שאין חוטאים. ועוד שהוא שליח ואינו עושה אלא
שליחותו (רש”י שם), המלאך לא מכיר משג של לחטא כנגד רצון
ה’. על המלאכים נאמר הפסוק “גברי כח עשי דברו לשמע בקול
דברו” (תהלים קג, כ), וכשהוא יראה שחוטאים הוא מיד יעניש,
שהרי גם אין לו כח למחל על כבוד השם “ולא ישא לפשעכם”.

הרי שהתורה אומרת בפסוקים מפרשים, שהקדוש ברוך
הוא מתרחק מהרשעים, וכנאמר “ולא יראה בך ערות דבר ושב
מאחריך” (דברים כג, טו), והיצר הרע מתעתע באדם שהוא מחלל
שבת בפרהסיא ובטוח שהשם אוהב אותו, והוא חושב ש’לא
צריך להיות דתי בשביל שהשם יאהב אותי’. והדמיון הכפריני
הזה מוריד אותו לשאול תחתית.

אין השגה

במאמר המסגר שכל מה שאנחנו מזכירים את המשגים
הגשמיים אהבה ושנאה כלפי הקדוש ברוך הוא הכל זה כדי
לסבר את האזן, כי אצל הבורא יתברך אין שנוי ואינו גוף ולא
ישיגוהו משיגי הגוף (עין בפרוש המשניות לרמב”ם בסנהדרין פ”ק י
משנה א, ובדברי השל”ה הקדוש בשער האותיות אות אל”ף - אמת ואמונה אות
ד), אלא שדרך ה’ עומד על תכן אחד בלי שום שנוי, כי חפצו
להיטיב תמיד למי שמוכן לקבל הטובה, והרשע שקלקל את
מעשיו הוא עצמו מונע את עצמו מלקבל הטובה והשפע האלקית,
כמו שלא נרע את אדמתו שלא יקבל את תועלת המטר (המלבי”ם
ביחזקאל פ”ק יח, פסוק כה), הקדוש ברוך הוא מקור הטוב ותכלית
הטוב דרכו להיטיב לכלם, רק אדם שחוטא הוא יוצר כעין מסך

פְּרִשְׁת מִשְׁפָּטִים

שְׁמוֹנֶע מִמֶּנּוּ לְקַבֵּל אֶת הַטּוֹבָה שֶׁל הַשֵּׁם, וּכְשֶׁאֵין הַשְּׁפָעַת הַטּוֹבָה, מִמִּילָא הָאָדָם חֲשׂוֹף לְכָל פְּגַע רָע, וּלְכָל הַצָּרוֹת וְהַבְּעִיּוֹת הַקְּיָמוֹת בְּעוֹלָם שֶׁהָאָדָם שְׂמוֹר מֵהֵן כְּאִשֶּׁר מַגִּיעָה הַשְּׁגָחַת הַשֵּׁם עָלָיו.

לֹא מִחֲפֵשׁ תְּרוּצִים

וּכְשֶׁאָדָם מִבִּין אֶת הַנִּקְדָּה הַזֶּה הוּא לֹא מִחֲפֵשׁ תְּרוּצִים אֵיךְ לְהִשָּׂאֵר רָשָׁע וּלְדַמֵּין שֶׁהַשֵּׁם אוֹהֵב אוֹתוֹ, אֶלָּא הוּא עוֹשֶׂה שְׁנוּיִים. וּבִיאָמַת גַּם עַל הַחֲדוּשׁ שְׁאֵמְרָה בְּרוּרִיָּה שְׁלֹא לְהִתְפַּלֵּל עַל הָרָשָׁעִים שְׂיָמוּתוֹ כִּי כְּתוּב "יִתְמוּ חֲטָאִים מִן הָאָרֶץ" - חֲטָאִים וְלֹא חוֹטְאִים, פּוֹסְקִים רַבִּים כּוֹתְבִים 'שֶׁהַחֲדוּשׁ' הַזֶּה לֹא נִפְסַק לְהִלְכָה (עֵינִן בְּדַרְשׁוֹת חֲתָם סוֹפֵר חֶלֶק א עֲמוּד קֶלַח, וּבִסְפָר דְּבָרֵי תוֹרָה בְּחֶלֶק ב אוֹת מו, וּבִסְפָר בֵּית שְׁמוּאֵל הָאֶחָרוֹן פְּרִשְׁת מִצְרַע עֲמוּד קֶטוּ וְעוֹד), וּפְשֻׁט הַכְּתוּב כְּמוֹ שֶׁפִּרְשׁ רַש"י "יִתְמוּ חֲטָאִים - חוֹטְאִים". וּמִי שֶׁמִּחֲפֵשׁ אֶת הָאָמַת וְיִתְבוּנָן בְּדַבְּרִים יְבִין עַד כְּמָה הַדְּבָרִים מְזַעְזְעִים.

יִמַח שְׁמוֹ וְזָכְרוּ?

וְזוֹ הַסִּבָּה שֶׁהִגָּאוֹן הַקְּדוּשׁ רַבִּי יְקוֹתִיאֵל יְהוּדָה הַלְּבַרְשֵׁטִס זצ"ל הָאָדָמוֹר מִצְאֵנָז בְּסִפְרוֹ שְׁפַע חַיִּים (מִכְּתָבֵי תוֹרָה חֶלֶק א מִכְּתָב ל אוֹת ח) כּוֹתֵב, שֶׁמָּה שְׁאֵנְשִׁים אוֹמְרִים שְׂאֵין לוֹמַר עַל יְהוּדֵי יִמַח שְׁמוֹ וְזָכְרוּ, מִכֵּיּוֹן שֶׁהַתּוֹרָה כְּתוּבָה אֶת מִצְוֹת יְבוּם שֶׁהִיא מִצְוָה מִיְחַדָּת לְאָדָם שְׂמַת בְּלֹא יְלָדִים שְׂאֵחִיו מִתְחַתֵּן עִם אִשְׁתּוֹ כְּדֵי שְׂיוֹלֵד לוֹ בֵּן "וְלֹא יִמַּח שְׁמוֹ מִיִּשְׂרָאֵל" (דְּבָרִים כה, ו), וּמִצְוֹת יְבוּם נוֹהֶגֶת גַּם אִם הָאִחַ הָיָה רָשָׁע, הֵרִי שֶׁהַתּוֹרָה דּוֹאֶגֶת שְׂאֵפְלוֹ הָרָשָׁעִים לֹא יִמַּח שְׁמָם מִיִּשְׂרָאֵל, וְעַל הַרְעִיּוֹן הַזֶּה אוֹמַר הָאָדָמוֹר מִצְאֵנָז זצ"ל: לְפִי דַעְתִּי הוּא טְעוּת, שֶׁהֵרִי אָמְרוּ בְּגִמְרָא (מוֹעֵד קָטָן דף טז עֲמוּד א) שֶׁמִּנְדִּים אֶת הַחוֹטְאִים וְרַבִּים אֲתָם וּמְקַלְלִים אוֹתָם,

האם השם שונא את הרשעים

והסבה לזה שכל זמן שהוא חי יש חשש שיבואו ללמד ממעשיו ולכן אומרים עליו ימח שמו וזכרו, ומה שהתורה לאחר מיתתו דואגת שלא ימחה שמו מישראל, זה מפנין שהוא כבר מת והוא לא יכול להזיק, "גם שנאתם גם קנאתם כבר אבדה" (קהלת ט, ו).

הרי לנו שיש רשעים שבחיייהם צריה להתפלל עליהם ולומר עליהם 'ימח שמם וזכרם', כיון שהם מסיתים ומדיחים, או שיש חשש שילמדו ממעשיהם המקלקלים. ואחרי שהם מתים נאמר עליהם "באבד רשעים רנה" (משלי יא, י), וצא ולמד ממה שגפסק להלכה למעשה בשלחן ערוך (יורה דעה סימן שמה סעיף ה), 'כל הפורשים מדרך צבור, והם האנשים שפרקו על המצות מעל צוארם, ואין נכללים בכלל ישראל בעשייתם, ובכבוד המועדות ושיבת בתי כנסיות ובתי מדרשות, אלא הרי הם כבני חורין לעצמן כשאר האמות, וכן המומרים והמוסרים, כל אלו אין אוננים ואין מתאבלים עליהם, אלא אחיהם ושאר קרוביהם לובשים לבנים ומתעטפים לבנים ואוכלים ושותים ושמחים'. והשמחה הגדולה היא גם כן ששוב לא יוכלו לחטא ולהחטיא ולקלקל את עם ישראל.

מעשה ידי טובעין בים

להשלמת הענין נזכיר שמה שאמרו חז"ל בגמרא (מגלה דף י עמוד ב) שבעת קריעת ים סוף בקשו מלאכי השרת לומר שירה, אמר להם הקדוש ברוך הוא מעשה ידי טובעים בים ואתם אומרים שירה? שמשמע שהקדוש ברוך הוא מצטער אפלו על מיתת הרשעים (עין בסנהדרין דף מו עמוד א), ומצד שני אומר הכתוב "באבד רשעים רנה", באר בזה בשו"ת בית שער (חלק יורה דעה סימן רכט בסוף התשובה בתוספת המגיה), 'שרק בשעה שהקדוש

פְּרִשְׁת מִשְׁפָּטִים

בְּרוּךְ הוּא מַעֲבִיר מְכַעֲסֵיו וּמַעֲנִישׁ אוֹתָם בְּאוֹתוֹ רַגַע שֶׁל הַעֲנֵשׁ
אֵין שְׂמִיחָה לְפָנָיו, אֲבָל אַחֲרֵי שֶׁנִּגְמַר דִּינָם "בְּאֵבֶד רְשָׁעִים רְנָה",
שֶׁהִסְתַּלַּק הָרָשָׁע מִן הָעוֹלָם.

הַתְּפִלָּה לְהִשְׁבָּתָם

וּבְאֵמַת לְמִרוֹת שְׁיֵשׁ רְשָׁעִים שֶׁשְׂמִיחָה גְדוֹלָה שְׁיָמוּתוֹ, זֶה לֹא
פוֹטֵר אוֹתָנוּ מִלְּהַתְּפִלֵּל עֲלֵיהֶם שְׁיִזְכּוּ לְחֹזֶר בְּתִשׁוּבָה, וְכִמוֹ שֶׁכָּתַב
בְּשׁוֹ"ת מִשְׁנֵה הַלְכוֹת (חֵלֶק ו' סִימָן ל' בִּשְׁם סֵפֶר יְסוֹד יוֹסֵף לְהַגְאוֹן הַמְּקַבֵּל
רַבִּי יוֹסֵף רַבּוֹ שֶׁל הַקַּב הַיֵּשֶׁר בְּפָרֶק ה') 'וְזֶה נְאוֹת לְכָל בֵּר יִשְׂרָאֵל לְהִיּוֹת
זוֹכָה וּמְזוּכָה אַחֲרֵים וּבְפֶרֶט לְהַתְּפִלֵּל עַל רְשָׁעֵי הַדּוֹר שְׁיִחְזְרוּ
בְּתִשׁוּבָה, לְהַתְּפִלֵּל עַל כָּלָם, שֶׁכָּל הַכּוֹפְרִים וְהַמְשַׁמְדִים יִתְעוֹרְרוּ
לְשׁוּב בְּתִשׁוּבָה וְלְחֹזֶר לְדַת תּוֹרַתְנוּ הַקְּדוֹשָׁה' אוּ בְקִצּוֹר כְּמוֹ
שְׁיִדִּי הָרַב יְרוֹן רְאוּבֵן שְׁלִיט"א יוֹשֵׁב רֹאשׁ אֶרְגוֹן בְּעִזְרַת הַשֵּׁם,
מְגִדוֹלֵי מְזִכֵי הַרְבִּים בְּעוֹלָם, אוֹמֵר עַל הָרְשָׁעִים הַגְּדוֹלִים: "אוּ
שְׁיִחְזְרוּ בְּתִשׁוּבָה אוּ שְׁיָמוּתוּ", אֵלּוּ הַבְּרָרוֹת הַיְחִידוֹת...

[וּבְמָה שֶׁהִזְכַּרְנוּ שְׁאוּמְרִים שְׁאָמַר רַבִּי שְׁלֵמָה מְקַרְלִין זַצ"ל עַל
אַהֲבַת הָרְשָׁעִים - אִם בְּאֵמַת אָמַר - אֵין הַכּוֹנֵה שְׂאֵהֲבַתוֹ לְרָשָׁע
וְלִמְעַשְׂיוֹ אֵלֹא לְחֵלֶק הַקְּדוֹשׁ שֶׁל הַנִּיצוּץ הָאֱלֹקִי שֶׁטָּמוּן בְּכָל אֶחָד
וְאֶחָד, 'וְהַנְּסִתְרַת לֵה' אֱלֹקֵינוּ" (דְּבָרִים כט, כח)].